

SANKI (15) *sb pl t*

-ã- (10), -a- (1) *Murm.*

N sãnki (5). ◊ *G* sãnek (4), sãnk(o)w (1) *ZapWar.* ◊ [*A* sãnki.] ◊ *I* sãnkami (2). ◊ *L* sãnkach (3);
-ach (2), -ãch (1); -ach *BielSpr*; -ach : -ãch *BielKron* (1:1).

Sł stp notuje, Cn s.v. sanie, sanki oracze, Linde XVI i XVIII w.

1. *Dem. od „sanie”* (14) :

a. *Od znaczn. ‘pojazd na płozach’; carpentum Murm, Calep; vehiculum BartBydrg, Mącz; traha Mącz, Cn; genus vehiculi Murm; genus currus BartBydrg; trahula Cn* (13) : Carpentum est genus vehiculi, eyn fchlit Sãnki. *Murm* 181; *BartBydrg* 166b; ałch na podworze thenze wyerschowłky yefth wypadł. Gdzye podparwłchy łzyã łfanek stall czãkayacz ałz by mv Trzewyky wynyefłzyono *LibMal* 1545/103; A gdy [*Aleksander*] nãd rzekã lezał/ s przygody bieząc iego Rycerz/ nãdiechał Dãryufã nã sãnkãch leżãcego *BielKron* 125v; Mãią teź w tey Krãinie [*permskiej*] pły wielkie co ie zãprzãgãią do sãnek *BielKron* 434; *Mącz* 219d; *Calep* 167a; [*KsiãgaKrymKra* 1566 nr 91; tam teź na skałach ledwie dla ksiãżãcia a królewny jedny sanki nagotowano; wszyscy pieszo musieli od morza iść *KromHist* 25; Bo ktoby komu ogankę [= *wachlarz*] połłał, kiedy naywiãkłze mrozy, albo o świętym Ianie sanki, mianoby go za niemãdrego. *SenekaGórn* 38 (*Linde*)].

W porównaniu (1): Narty łã boty drzewiãne/ nofy v nich iãko v sãnek dłgie y w łtoczone [*lege: wstoczone, tj. zadarte do góry*] *BielKron* 434.

[*Przysłowie*: Facundus comes, in itinere pro uehiculo est. Eyn gẽsprecher gefert auff eyn weg ift eynem fur eyn karrich gut. Wymowny towarzysłł wdrodze/ myãłto sãnek dobrych iefł. *MurmSpicz* B2v; *Wokabul* 1539 P2v.]

Zwrot: »na sankach (przy)jechać« [*szyk zmienny*] (2): Ale iź był wielki śnieg y mroz/ przeto [*król Zygmunt*] nã sãnkach iechał do Lobzowã przed Krãkow *BielKron* 408v; *BielSpr* 46.

[*Wyrażenie*: »na sankach wiezion«: Potym Jaropołk [...], gdy z Włodzimirza na sankach do Świnigroda był wiezion, od dworzanina i kochanka swego, [...] w śpiãczki jest zabit, a na Kijów odwiezion, w kościelã Świętego Dymitra pochowan *StryjPoczãt* 101.]

Szeregi: »sanki albo szlifa« (1): Traha, Sanki albo łzłifã yãko niektórzy zowã. *Mącz* [460]c.

»woz albo sanki« (1): Eversiones vehiculorum, Przewrocenie wozów albo sanek. *Mącz* 488a.

Przen (1) :

Zwrot: »sankami się wozić« (1): Ktora [*krew*] kãżdã obfitość/ w przyrodzeniu mnoży/ Gdyź iã zowã sãnkãmi/ co łie dułzã wozi. *RejZwierz* 53.

b. *Od znaczn. ‘urządzenie na płozach’ [do czego]* (1) : Tribula – Iakies sãnki dotarcziã vłtarich zita miałto czepow. *Calep* 1082b.

2. *n-loc* (1) :

Zestawienie w funkcji n-pers (1): Yako ya tho wyem ysz Slychathny andrzey syn nyegdy slychathnego philipa szszamkow [*lege: z sankow*] zabył slychathnego Marczyyna sebrzvmyna Raczbyborow oycza moyego *ZapWar* 1512 nr 2083.

Synonimy: 1.a. szlifa, włoki.